

Vlinders in de buurt

In het voorjaar van 1997 benaderde een stagiaire van Basisschool 't Schrijverke uit Den Bosch De Vlinderstichting met de vraag om ondersteuning bij de aanleg van een natuur- en vlindertuin bij de school. Rond dezelfde tijd kreeg De Vlinderstichting contact met een actieve groep bewoners uit Rotterdam Feijenoord, die een gedeelte van een binnenterrein in een woonblok vlindervriendelijk wilden inrichten. De Vlinderstichting wil graag bij dergelijke initiatieven helpen, maar heeft daar meestal weinig ruimte voor. In overleg met Stichting Doen van de Nationale Postcodeloterij bleek het in dit geval mogelijk subsidie te krijgen voor ondersteuning.

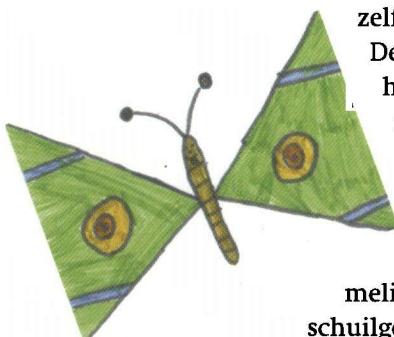
Een hoekje van de schooltuin.
FOTO: TITIA WOLTERBEEK

Summary

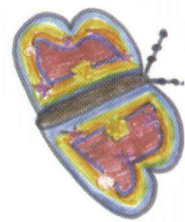
One of the aims of Dutch Butterfly Foundation is to encourage children to take an active interest in butterflies. This is achieved by supplying schools with nature study sets, and by supporting nature projects.

In Den Bosch a primary school was assisted in developing a butterfly garden which is now looked after by the children and their teachers.

In Rotterdam, Dutch Butterfly Foundation has participated in a project financed by Stichting Doen, in which an urban estate has been redeveloped into a nature garden. Residents of the neighbourhood are now working enthusiastically to make it a success.

Basisschool 't Schrijverke Jenaplanschool 't Schrijverke staat in de nieuwbouwwijk De Maaspoort in Den Bosch. De zorg voor natuur en milieu past goed in de basisprincipes van Jenaplan. 't Schrijverke besteedt dan ook veel aandacht aan natuur- en milieu-educatie. De NME-coördinator van de school wilde de natuuractiviteiten een vaste plaats in het onderwijs geven. En wat is daar een betere mogelijkheid voor dan een natuurtuin direct bij de school, die wordt verzorgd door de kinderen, waar lessen kunnen worden gegeven en waar kinderen zelfstandig onderzoekjes kunnen uitvoeren?

Buitenleslokaal Het groen rond de school had tot dan toe weinig aandacht gekregen. Het gras was kapot gelopen, de struiken hielden de ravottende kinderen maar nauwelijks tegen: er viel weinig te ontdekken en te beleven. Uitgangspunten bij de herinrichting waren:

- * de tuin moet duurzaam zijn, dat wil zeggen vandalismebestendig en te onderhouden door de kinderen (onder begeleiding van ouders en leerkrachten);
- * de tuin moet vlindervriendelijk zijn: vlinders en andere beestjes moeten zich thuis kunnen voelen in de tuin;
- * de tuin moet gebruikt kunnen worden in het Jenaplan-onderwijs: een onderzoekstuin waar kinderen zelfstandig de natuur kunnen ontdekken.

De vlindertuinspecialiste Liesbeth ten Hallers heeft op verzoek van De Vlinderstichting en in overleg met de school een ontwerp gemaakt voor de tuin. Het werd een prachtig ontwerp, met veel nectarplanten die vooral in het voorjaar en het najaar bloeien; dus niet allemaal in de zomervakantie. In een wat rommeliger hoekje zorgen bladeren en takken voor schuilgelegenheid en is ruimte voor brandnetels en andere waardplanten voor de rupsen. Het grasveld wordt een bloemrijk gazon, dat gefaseerd gemaaid wordt. Twee waterkuipen bieden bovendien de mogelijkheid voor onderzoekjes naar waterdieren.

Grote klus De realisatie van de tuin leverde enkele struikelblokken op. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de school (ouders, kinderen en leerkrachten) de tuin zelf zouden aanleggen. Dit bleek niet haal-

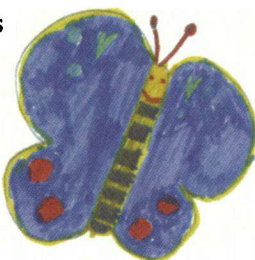
De feestelijke aanleg van de tuin bij 't Schrijverke.
FOTO: TITIA WOLTERBEEK

baar. Met name de grote ingrepen (grondwerk, plaatsen van hekken, etc.) was te moeilijk en te veel werk om aan vrijwilligers te kunnen vragen. In overleg met de school is toen een hoveniersbedrijf (BTL uit Haaren) bereid gevonden de aanleg en de levering van plantmateriaal te verzorgen. Uiteindelijk is de tuin in mei 1998 ingeplant door de kinderen.

Vanaf dat moment wordt de tuin wekelijks door een wisselende groep kinderen uit groep 3 tot en met 8 onderhouden. Er zijn ongeveer tien enthousiaste natuurouders die veel tijd vrijmaken om de kinderen hierbij te begeleiden.

Baas van de tuin Op 22 oktober 1998 werd de tuin door de kinderen officieel geopend. Leerkrachten en kinderen hebben samen in de tuin een toneelstukje opgevoerd waarin zij de tuin symbolisch aan de vlinders schonken en de kinderen hebben aan de vlinders beloofd dat zij goed voor de tuin zullen zorgen. Alle kinderen hebben een Tuinbewijs gekregen, waarin staat dat zij 'baas van de tuin' zijn. Bij die gelegenheid is ook het bord onthuld waarop informatie staat over de tuin, geïllustreerd met tekeningen van de kinderen zelf.

Dit jaar start de school met de eerste onderwijsactiviteiten in de tuin. De Vlinderstichting heeft ondersteuning geboden bij het samenstellen van educatief materiaal. Het standaardlesmateriaal van De Vlinderstichting is bij de opening van de tuin aan de school gegeven en er is een speciaal tuinpakket samengesteld. Dit vormt een onderdeel van de leskist, waaruit de leerkrachten ideeën kunnen putten.

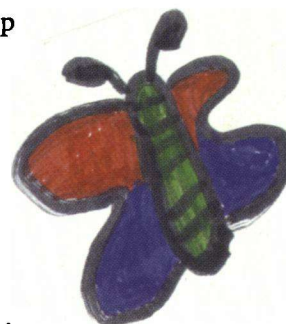

Tuin met toekomst In het verleden zijn wel vaker vlinder- of natuurtuinen bij scholen aangelegd. In de praktijk blijkt vaak dat het instandhouden van een dergelijke tuin een probleem is. Na enkele jaren is er vaak nog weinig van terug te vinden. Het onderhoud is niet structureel geregeld: de school heeft de tuin cadeau gekregen en zich niet goed gerealiseerd wat dat betekende.

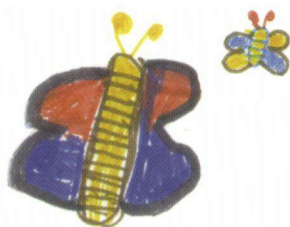
Het voordeel van de langzame en wat moeizame start van de vlindertuin bij 't Schrijverke was dat de school de tijd heeft genomen zich wel goed te realiseren wat het onderhoud van een dergelijke tuin met zich meebrengt. Er zijn diverse docenten bij betrokken en er is een grote groep natuurouders gevormd, waar de school op kan terugvallen. De school is erg blij met de tuin en het ziet ernaar uit dat zij in staat zullen zijn de tuin in stand te houden. Het is immers hun eigen tuin geworden!

Binnenterrein De Teyl Het andere project waarvoor De Vlinderstichting subsidie heeft gekregen van Stichting Doen, betrof een heel andere situatie. Een groep bewoners uit Rotterdam Feijenoord wilde de woonomgeving verbeteren door onder meer een binnenterrein, een ruimte omsloten door een woonblok, herin te richten. Op het binnenterrein was

reeds een kindertuin gemaakt: de plaatselijke jeugd kan daar op woensdagen en zaterdagmiddag in een eigen tuintje werken, onder begeleiding van een aantal enthousiaste bewoners. Hun wens was om de rest van het binnenterrein ook op de schop te nemen, en daarvan onder meer een stukje vlindervriendelijk in te richten. Op verzoek van de initiatiefnemers heeft De Vlinderstichting een lezing gehouden over vlinders en vlindervriendelijke tuinen tijdens een bijeenkomst van de bewoners. Er is uitgebreid overleg geweest met de bewoners over hun wensen en de mogelijkheden voor vlinders en er is een dag geweest waarin speciaal met de kinderen is gekeken hoe volgens hen het terrein zou moeten worden ingericht. In vergelijking tot de eerste plannen, die zich beperkten tot de uitbreiding van de kindertuin met een vlindertuin, is het project uitgegroeid tot een omvangrijk project. De gemeente Hillesluis is er ook enthousiast voor geworden en helpt bij het vinden van het benodigde budget voor de herinrichting van het hele terrein. Naar verwachting vindt de aanleg dit jaar plaats.

Groene Tornado Het binnenterrein is niet het enige project dat door de bewoners is opgepakt. Het maakt onderdeel uit van een groot project ter verbetering van de leefbaarheid van de sterk verpauperde wijk: De Groene Tornado. Allerhande natuuractiviteiten, zoals een natuurpad door de wijk, de opleiding van kinderen van de plaatselijke basisschool tot natuurgids, allerlei andere natuuractiviteiten met die school, het inrichten van lege etalages en het aanleggen van geveltuintjes, worden door de bewoners uitgewerkt. Het belooft een bijzonder natuurproject te worden, dat gedragen wordt door de buurt. En dat is onmisbaar voor het welslagen van de activiteiten!

Vervolg De Vlinderstichting krijgt regelmatig aanvragen van bewonersgroepen, landschapsbeheergroepen, scholen en andere vrijwilligersgroepen. Wanneer we al deze ideeën op een goede manier zouden willen ondersteunen, zouden we daar bijna een speciale medewerker voor moeten aanstellen. Tot nu toe is het niet gelukt daar financiering voor te vinden. Wel hebben wij onlangs subsidie gekregen voor het samenstellen van een handleiding over vlinder- en libelvriendelijke inrichting en beheer en hoe je dergelijke projecten kunt realiseren. Dat betekent dat wij in de toekomst praktische schriftelijke informatie hebben om vrijwilligersgroepen op weg te helpen bij dit soort projecten. ■